

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФЕРНИХ КОНТРАКТІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

БАЖАНОВ Валентин Олександрович - кандидат юридичних наук, асистент кафедри цивільного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

УДК 347.45/.47

Публикация посвящена исследованию трансферных контрактов в гражданском праве Украины. Анализируются существенные условия и особенности трансферных контрактов.

Ключові слова: договір; трансфер; трансферний контракт.

Необхідно відзначити, що трансфери гравців у сучасному спорті відіграють надзвичайно важливу роль, оскільки вони безпосередньо пов'язані із успішністю та досягненнями спортивних клубів (організацій) у певних видах спорту, що обумовлює **актуальність** обраної тематики дослідження.

Теоретичну основу проведеного дослідження склали праці наступних вчених: Т.В. Боднар, М.І. Брагінського, В.В. Вітрянського, Г.М. Гніздовської, О.С. Данилевича, О.В. Дзери, О.В. Кохановської, Ю.С. Сухой, М.О. Ткалича та ін.

Нормативною базою дослідження є: Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 року, законодавство зарубіжних країн та ряд інших нормативних актів.

Метою даного дослідження є вивчення трансферного контракту у цивільному праві України.

Об'єктом дослідження є договірні правовідносини в цивільному праві України.

Предметом дослідження є міжнародні акти, нормативно-правові акти України, зарубіжних держав та практика їх застосування, наукові погляди, ідеї, концепції ві-

тчизняних та іноземних вчених у сфері даної проблематики.

Методологічну основу дослідження склали наступні методи: діалектичний, формально-логічний, порівняльно-правовий, системно-структурний та інші.

Діалектичний метод застосовувався під час дослідження розвитку правовідносин, що виникають на підставі трансферних контрактів. Для виявлення суперечностей у понятійному апараті у сфері правовідносин, що виникають на підставі трансферних контрактів, застосовувався формально-логічний метод. Порівняльно-правовий метод був застосований при вивченні норм національного, зарубіжного та міжнародного права. За допомогою системно-структурного аналізу були досліджені норми законодавства України та зарубіжних країн у сфері правовідносин, що виникають на підставі трансферних контрактів.

Проаналізувавши положення «Економічних та юридичних аспектів трансферів гравців», що були розроблені дослідницькою і консалтинговою компанією «КЕА» та Центром права і економіки у спорті «CDES» і опубліковані у січні 2013 року [2], можна із впевненістю стверджувати про підвищення ролі трансферів у сучасному футболі протягом останнього десятиліття. Так, в «Економічних та юридичних аспектах трансферів гравців» наведені наступні дані щодо зростання кількості та вартості трансферів у футболі:

- у 1994–1995 роках було зафіксовано 5 735 трансферів гравців загальною вартістю 402 869 000 Євро;

- у 1999–2000 роках – 8 531 трансфер загальною вартістю 1 704 603 000 Євро;

- у 2005–2006 роках – 15 952 трансфери вартістю 1 952 066 000 Євро;

- 2010–2011 роках – 18 307 трансфери загальною вартістю 3 002 198 000 Євро [2, с. 4].

Отже, можна зробити висновок, що кількість та вартість трансферів гравців у футболі невинно зростають, про що також свідчать трансфери відомих футбольних гравців, що були здійснені влітку 2014 року, зокрема:

- трансфер Луїса Суареса з футбольного клубу «Ліверпуль» до футбольного клубу «Барселона» вартістю 81 000 000 Євро [3].

- трансфер Хамеса Родрігеса з футбольного клубу «Монако» до футбольного клубу «Реал Мадрид» вартістю 80 000 000 Євро [4].

- трансфер Анхеля Ді Марії з футбольного клубу «Реал Мадрид» до футбольного клубу «Манчестер Юнайтед» вартістю 59 700 000 Фунтів [5] та ін.

Враховуючи особливу значущість трансферів спортсменів у сучасному спорті, вважаємо за необхідне дослідити трансферний контракт як підставу для здійснення трансферу спортсмена з одного спортивного клубу (організації) до іншого.

Проаналізувавши чинне законодавство України, можна зробити висновок, що воно не містить легального визначення поняття «трансферний контракт».

Водночас відзначаємо, що в юридичній доктрині існують різні підходи до визначення трансферного контракту.

Ряд вчених вказує, що при переході спортсмена з однієї спортивної організації (клубу) в іншу (інший клуб) між даними суб'єктами укладається трансферний контракт, що містить умови переходу гравця [6, с. 123].

На думку М.О. Ткалича, трансферний контракт – це домовленість двох сторін (спортивних клубів), відповідно до якої одна сторона зобов'язується забезпечити перехід спортсмена до складу команди ін-

шої сторони, а друга сторона зобов'язується сплатити за це обумовлену у контракті грошову суму [7, с. 5].

Ю.С. Суха характеризує трансферний контракт як двосторонній договір, за яким одна сторона (колишній футбольний клуб) забезпечує перехід спортсмена до складу нового футбольного клубу, а друга сторона (новий футбольний клуб) виплачує за це грошову суму (компенсаційну виплату), обумовлену у договорі [8, с. 131].

У свою чергу, Г.М. Гніздовська зазначає, що у Регламенті Всеукраїнських змагань з футболу серед команд клубів Професіональної футбольної ліги сезону 2009–2010 років трансферний контракт визначено як форму угоди між клубами про трансфер футболіста [9, с. 47].

Варто погодитись, що в регламентах міжнародних спортивних федерацій, що регулюють питання міжнародних переходів (Регламент ФІФА (Міжнародна федерація футбольних асоціацій), Регламент ІХФ (Міжнародна федерація хокею з шайбою), Регламент ФІБА (Міжнародна федерація баскетболу), не міститься визначення міжнародного трансферного контракту, проте дане питання може бути врегульоване на рівні правил національних спортивних федерацій [6, с. 124].

Відповідно до Регламенту Федерації футболу України зі статусу і трансферу футболістів трансферний контракт – це форма угоди між клубами про трансфер [10, с. 7]. У Регламенті Федерації футболу України зі статусу і трансферу футболістів також вказано, що трансфер – це перехід футболіста з одного клубу до іншого [10, с. 7].

На нашу думку, під трансферним контрактом слід розуміти домовленість між спортивними клубами (організаціями), відповідно до якої одна сторона (спортивний клуб (організація), з якою спортсмен перебуває у трудових відносинах на момент укладення трансферного контракту) зобов'язується сприяти та забезпечити перехід спортсмена до другої сторони, а друга сторона зобов'язується сплатити за це встановлену у контракті компенсаційну суму.

Оскільки Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року [1] не містить положень

щодо трансферних контрактів, необхідно констатувати, що трансферний контракт є непоіменованим договором у цивільному праві.

Проаналізувавши наведені визначення трансферного контракту, можна зробити висновок, що трансферний контракт – це двосторонній, консенсуальний та оплатний, непоіменований договір. Сторонами трансферного контракту є юридичні особи – спортивні клуби (організації).

Щодо істотних умов трансферного контракту, то такими вчені називають наступні:

- предмет трансферного контракту (як правило, визначається в преамбулі трансферного контракту);

- сума компенсації та/або компенсації за підготовку та навчання футболіста [6, с. 130].

Г.М. Гніздовська також визначає предмет та ціну трансферу істотними умовами трансферного контракту [9, с. 48].

Л.М. Рамазанова наголошує на тому, що у трансферному контракті мають бути вказані строки, протягом яких спортсмен повинен перейти з одного спортивного клубу до іншого [11].

Погоджуємося із наведеною позицією, оскільки для спортивного клубу (організації) надзвичайно важливим є саме момент переходу спортсмену до клубу (організації), що безпосередньо пов'язано із можливістю клубу (організації) залучити спортсмена до тренувань та до участі у змаганнях. Тому, з нашої точки, трансферний контракт не можна вважати укладеним без зазначення строку, протягом якого спортсмен повинен перейти з одного спортивного клубу (організації) до іншого. Отже, на нашу думку, строк є істотною умовою трансферного контракту.

Л.М. Рамазанова звертає увагу, що визначити предмет трансферного контракту досить складно, оскільки в його предметну сферу включаються не тільки відносини, врегульовані цивільно-правовими нормами, а й інші відносини, правовий характер яких охарактеризувати дуже складно [11].

Ряд вчених зазначає, що предметом трансферного контракту (договору про пе-

рехід спортсмена) є умови переходу спортсмена. Такі умови можуть включати зустрічне зобов'язання клубу, до якого переходить спортсмен (грошову компенсацію або інше зустрічне зобов'язання), згоду на участь спортсмена в змаганнях у складі іншого клубу та інші дії, спрямовані на перехід спортсмена (наприклад, обов'язок звільнити спортсмена в порядку переведення до іншого роботодавця) [9, с. 48].

На думку М.О. Ткалича, предмет трансферного контракту є специфічним і виражається у вигляді активних дій клубів-контрагентів. Зокрема, предметом трансферного контракту є дії клубів-контрагентів, спрямовані на перехід спортсмена з одного клубу до іншого. Відповідно, один клуб має обов'язок забезпечити перехід спортсмена, а йому кореспондує право вимагати забезпечення такого переходу. У свою чергу, інший клуб набуває обов'язок зарахувати спортсмена до складу команди, при цьому, у даному випадку відсутнє право, що кореспондує обов'язку [7, с.12].

Вважаємо, що предметом трансферних контрактів є правовідносини щодо сприяння та забезпечення переходу спортсмена з одного спортивного клубу (організації) до іншого спортивного клубу (організації).

Варто погодитись з точкою зору вчених, що, як правило, якщо спортсмен припиняє трудові відносини зі спортивним клубом (організацією) під час дії контракту між ними, виникає питання про компенсацію певної суми, яка має бути виплачена новим роботодавцем попередньому роботодавцю [6, с. 133]. Дана умова має місце навіть у разі, коли перехід відбувається за взаємною згодою сторін. Вказана сума компенсації на практиці називається «трансферною вартістю». Зазвичай, дана вартість узгоджується між спортивними клубами в трансферному контракті, проте критерії, за якими дана сума визначається, не передбачені чинним законодавством [6, с. 133].

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Трансферний контракт – це домовленість між спортивними клубами (організаціями), відповідно до якої одна сторона (спортивний клуб (організація), з якою

АНОТАЦІЯ

Публікація присвячена дослідженню трансферних контрактів у цивільному праві України. Аналізуються істотні умови та особливості трансферних контрактів.

SUMMARY

The article is devoted to the research of transfer contracts in Civil law of Ukraine. The essential conditions and peculiarities of transfer contracts are analyzed.

спортсмен перебуває у трудових відносинах на момент укладення трансферного контракту) зобов'язується сприяти та забезпечити перехід спортсмена до іншої сторони, а інша сторона зобов'язується сплатити за це встановлену у контракті компенсаційну суму.

2. Трансферний контракт – це двосторонній, консенсуальний та оплатний, непоіменованний договір.

3. Істотними умовами трансферного контракту є: предмет, розмір компенсаційної суми (трансферної вартості), строк, протягом якого спортсмен повинен перейти з одного спортивного клубу (організації) до іншого спортивного клубу (організації).

4. Предметом трансферних контрактів є правовідносини щодо сприяння та забезпечення переходу спортсмена з одного спортивного клубу (організації) до іншого спортивного клубу (організації).

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV // ВВР, 2003, № 40-44, ст. 356.

2. The Economic and Legal Aspects of Transfers of Players. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ec.europa.eu/sport/library/documents/cons-study-transfers-final-rpt.pdf>

3. «Трансфер Суареса в «Барселону» вошел в пятерку самых дорогих в истории». [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://sport.segodnya.ua/football/transfer-suarez-v-barselona-voshel-v-pyaterku-samyh-dorogih-v-istorii-536025.html>

4. Хамес Родригес. Материал из Википедии – свободной энциклопедии. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%B4%D1%80%D0%B8%D0%B3%D0%B5%D>

1%81,_%D0%A5%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D1%81

5. Анхель Ди Мария. Материал из Википедии – свободной энциклопедии. [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B8_%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F,%D0%90%D0%BD%D1%85%D0%B5%D0%BB%D1%8C

6. А. С. Данилевич, А. А. Капская. Договорные отношения в рамках международного перехода спортсмена – международный трансферный контракт. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/30843/1/danilevich_kapskaya_2011_3_IL_issues_r.pdf

7. Ткалич М.О. Спортивні клуби як учасники цивільних правовідносин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Ткалич Максим Олегович; Одеська національна юридична академія. – Одеса, 2010. – 20 с.

8. Савранська (Суха) Ю.С. До питання про правове регулювання трансферних контрактів (контрактів про переході спортсменів) в Україні. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.apdr.in.ua/v66/19.pdf>

9. Гніздовська Г.М. Роль цивільно-правових норм у регулюванні суспільних відносин в сфері професійного футболу // Вісник Академії адвокатури України, № 2 (21), 2011. – С. 45–51.

10. Регламент Федерації футболу України зі статусу і трансферу футболістів. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.ffu.org.ua/files/ndocs_6.pdf

11. Рамазанова Л.М. Правовая природа договора о переходах спортсменов из одного клуба в другой (трансферного контракта). [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://bmsi.ru/doc/264fa3bc-ec72-4520-82db-121bf84bdde>